

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 317/2024-77

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária Bauer s.r.o., Štúrova 19, Košice, proti postupu a uzneseniam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 9. januára 2024 a z 13. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

- Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 **zrušuje** a vec **vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
- Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 285,13 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 11. marca 2024 (Rvp 689/2024) a 5. júna 2024 (Rvp 1481/2024) domáha vyslovenia porušenia základného práva

na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uzneseniami Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. 6Tp/22/2023 z 22. decembra 2023 a 29. februára 2024 a postupom a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 9. januára 2024 a 13. marca 2024. Sťažovateľ žiada zrušenie napadnutých rozhodnutí, prepustenie z väzby, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 50 000 eur (vo veci Rvp 1481/2024, pozn.) a náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uzneseniami sp. zn. II. ÚS 317/2024 z 11. júna 2024 (Rvp 689/2024) sp. zn. IV. ÚS 323/2024 z 25. júna 2024 (Rvp 1481/2024) prijal ústavné sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie vo vzťahu k napadnutému postupu a uzneseniam najvyššieho súdu a vo zvyšnej časti sťažnosti odmietol. Uznesením sp. zn. PLs. ÚS 52/2024 z 26. júna 2024 ústavný súd rozhodol o spojení oboch vecí na spoločné konanie.

3. Z obsahu obidvoch podaných ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že 28. júna 2023 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b) a ods. 4 písm. b) a c) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 Trestného zákona a pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b) a ods. 4 písm. b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona.

4. Uznesením špecializovaného súdu z 1. júla 2023 bol sťažovateľ vzatý do útekovvej, kolúznej aj preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Najvyšší súd sťažnosť sťažovateľa zamietol.

5. Sudca pre prípravné konanie uznesením z 22. decembra 2023 predĺžil väzbu sťažovateľa o ďalšie štyri mesiace až do 28. mája 2024, a to z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku (úteková a preventívna väzba). Zároveň zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, o nahradenie väzby písomným sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka alebo peňažnou zárukou. Najvyšší súd napadnutým uznesením z 9. januára 2024 sťažnosť sťažovateľa zamietol.

6. Najvyšší súd konštatoval zosilnenie dôvodnosti podozrenia zo stíhanej trestnej činnosti vo vzťahu k sťažovateľovi a ďalším spoluobvineným na podklade vykonaného dokazovania, ktoré potvrdilo dlhodobé páchanie obzvlášť závažnej trestnej činnosti vo forme zločineckej skupiny s medzinárodným prepojením. Poukázal na výpoveď obvineného [REDAKOVANÉ], ktorú potvrdzuje svedkyňa [REDAKOVANÉ] a ďalší svedkovia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], listinné dôkazy z colného konania, správy z Finančnej správy Slovenskej republiky, zápisnice o domovej prehliadke a ďalšie listinné dôkazy.

7. Vo vzťahu k dôvodnosti útekovvej a preventívnej väzby, ako aj ďalším podmienkam na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa najvyšší súd poukázal na (i) hrozbu vysokého trestu v rozmedzí od 20 do 25 rokov alebo až doživotie, (ii) neexistenciu pevných väzieb (osobné, rodinné, profesijné)

k Slovenskej republike a (iii) jeho záujem o postoj v tom čase obvineného [REDAKOVANÉ] k jeho trestnému stíhaniu a obavu z možného trestného stíhania svojej osoby, ktorú mal tlmočiť svedkyni [REDAKOVANÉ], ktorá mala tieto skutočnosti potvrdiť vo svojej výpovedi. Dôvody preventívnej väzby najvyšší súd vzhladol v trestnej minulosti sťažovateľa (hoci aj zahladenej), ktorý bol trikrát súdne trestaný, z toho dvakrát nepodmienečným trestom odňatia slobody, naposledy v roku 2013 pre korupčnú trestnú činnosť k šesťročnému nepodmienečnému trestu odňatia slobody, z výkonu ktorého bol podmiennečne prepustený 21. júna 2017 so štvorročnou skúšobnou dobou (do 21. júna 2021).

8. Napokon najvyšší súd aproboval predĺženie lehoty trvania väzby z dôvodu nemožnosti skončenia vyšetrovania z objektívnych dôvodov a potreby vykonania naplánovaných procesných úkonov. Dôvody na nahradenie väzby u sťažovateľa najvyšší súd nezistil a nezistil ani výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by umožnili nahradenie väzby v prípade sťažovateľa.

9. Dňa 16. februára 2024 podal sťažovateľ ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej rozhodol špecializovaný súd uznesením z 29. februára 2024 tak, že ju zamietol, pričom väzbu sťažovateľa nenahradil ani písomným sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka a ani peňažnou zárukou. Najvyšší súd napadnutým uznesením z 13. marca 2024 sťažnosť sťažovateľa zamietol.

10. Najvyšší súd dospel v zhode so špecializovaným súdom k záveru, že na základe dosiaľ vykonaného dokazovania je dostatočne odôvodnený záver o dôvodnosti vedeného trestného stíhania proti sťažovateľovi, teda že sťažovateľovi bolo zákonným spôsobom vznesené obvinenie a že doteraz zistené skutočnosti vyplývajúce z úkonov vykonaných v rámci trestného stíhania nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie, boli spáchané, majú znaky stíhaných trestných činov a sú dôvody na podozrenie, že tieto skutky spáchal aj sťažovateľ. Na podklade obsahu spisového materiálu uzavrel, že z jeho obsahu od posledného rozhodovania o väzbe sťažovateľa nevyplýva existencia takého dôkazu, ktorý by sám osebe alebo v spojení s ostatnými dôkazmi rozumne vyvracal dôvodnosť podozrenia zo spáchania stíhaných skutkov sťažovateľom. Dôvodné podozrenie zo spáchania stíhanej trestnej činnosti má vyplývať najmä z výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ďalej z listinných dôkazov z colného konania, správ z finančnej správy, zo zápisnice o domovej prehliadke a z ďalších listinných dôkazov. K spolupráci sťažovateľa s Drug Enforcement Administration (ďalej len „D.E.A.“) najvyšší súd uviedol, že sa táto skutková okolnosť preveruje, pričom dosiaľ nebola dôkazne dostatočne verifikovaná.

11. Podľa najvyššieho súdu dôvodnosť útekovej väzby vyplýva z (i) hrozby vysokého trestu v rozmedzí od 20 do 25 rokov alebo až doživotie, (ii) neexistencie pevných väzieb (osobné, rodinné, profesijné), ktoré by ho bezpodmienečne viazali k miestu pobytu v Slovenskej republike, a (iii) z jeho komunikácie so svedkyňou [REDAKOVANÉ], u ktorej sa mal informovať, resp. zisťovať postoj v tom čase obvineného [REDAKOVANÉ] k jeho trestnému stíhaniu a tlmočiť jej svoje obavy z možného trestného stíhania svojej osoby a ktorá aj potvrdila pobyt sťažovateľa na rôznych miestach v zahraničí (Rakúska republika a Maďarská republika). Podľa najvyššieho súdu dôvodnosť preventívnej väzby sťažovateľa vyplýva z dlhodobého páchania obzvlášť závažnej trestnej činnosti zločineckou skupinou s medzinárodným prepojením na viacero štátov. Dôvodnosť obavy z pokračovania v trestnej činnosti môže podľa najvyššieho súdu vyplývať aj zo samotných

okolností vyšetřovaného trestného činu, ktoré sú popísané v skutkovej vete zakladajúcej vznesené obvinenie, a tým aj individualizujúce samotný prípad obvineného. Okrem toho poukázal aj na trestnú minulosť sťažovateľa, keď konštatoval sklony sťažovateľa k páchaniu trestnej činnosti, resp. k jej opakovaniu.

12. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre nahradenie väzby žiadnym z ponúkaných prostriedkov s ohľadom na spôsob a okolnosti stíhaných trestných činov, ako aj na konkrétne skutočnosti charakterizujúce osobu sťažovateľa a predchádzajúci spôsob jeho života. Ponúkané prostriedky (písomný sľub, dohľad probačného a mediačného úradníka, peňažná záruka vo výške 50 000 eur) sú podľa najvyššieho súdu „*logicky nedostatočné a neprijateľné*“ a väzba sťažovateľa je podľa najvyššieho súdu „*aj v tomto štádiu trestného stíhania z už zhora uvedených dôvodov a v súlade so zásadou proporcionality stále adekvátnym zabezpečovacím opatrením.*“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ namieta neudržateľnosť, svojvôľu a nedostatočné odôvodnenie napadnutých uznesení. Podľa jeho názoru po siedmich mesiacoch od jeho vzatia do väzby neboli splnené podmienky na jej predĺženie, pretože po takejto dobe vyšetřovania už malo byť skutkovo dostatočne ustálené, či existujú nové dôkazy, ktoré by zosilnili dôvody pokračovania v trestnej činnosti alebo nie. Trestný poriadok nepozná slovné spojenie „*mohol pokračovať*“ v páchaní trestnej činnosti, čo je v protiklade so závermi najvyššieho súdu, ktorý len zvyrazňuje možnosť pokračovať v páchaní stíhanej trestnej činnosti bez uvádzania akýchkoľvek konkrétnych skutočností. Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní dostatočne nevyužili časový úsek prípravného konania od 28. októbra 2023 (zadováženie znaleckého posudku pre orgány činné v trestnom konaní) do 7. decembra 2023 (rozšírenie obvinenia), ale naopak, účelovo čakali s procesnými úkonmi do času pred skončením základnej sedemmesačnej lehoty väzby, aby mohli docieľiť jej predĺženie a zdôvodniť ho potrebou vykonávania ďalších procesných úkonov.

14. Možnosť nahradenia väzby pri obzvlášť závažnom zločine len za podmienky existencie výnimočných okolností prípadu je podľa názoru sťažovateľa v rozpore s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (Piruzyan proti Arménsku, rozsudok z 26. 6. 2012, č. 33376/07, bod 105). Sťažovateľ je navyše toho názoru, že v okolnostiach jeho veci taká okolnosť bola daná, a to vo forme jeho spolupráce s D. E. A., s čím sa konajúce súdy nevysporiadali. Z rozhodovacej činnosti ESLP má zároveň podľa sťažovateľa vyplývať povinnosť všeobecných súdov v každej právnej veci zvažovať, či je alebo nie je možné nahradiť väzbu peňažnou zárukou alebo inými formami nahradenia väzby v zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru, a to bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, dôvod väzby, rozsah obvinenia z trestnej činnosti alebo hroziaci trest pre páchatel'a.

15. Podľa sťažovateľa nie sú po viac ako deviatich mesiacoch splnené podmienky preventívnej väzby, ako boli ustálené v napadnutých rozhodnutiach – sťažovateľ uvádza, že nemal žiadne dôvody na to, aby „*chcel pokračovať*“, a tiež žiadne podmienky, aby „*pokračoval*“ v stíhanej trestnej činnosti. Preventívna väzba musí byť odôvodnená konkrétnymi skutočnosťami – samotný druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti nemôžu byť samy osebe dôvodom

preventívnej väzby po takmer deviatich mesiacoch jej trvania. Takým dôvodom nemôže byť ani trestná minulosť sťažovateľa.

16. Absenciu konkrétnych nových skutočností sťažovateľ namieta aj pri útekovej väzbe, ktorá je v prípade jeho osoby odôvodňovaná len hrozbou vysokého trestu odňatia slobody, pričom k tomuto dôvodu ani po deviatich mesiacoch nepristúpili žiadne nové skutočnosti.

17. Sťažovateľ namieta postup konajúcich súdov, ktoré nehodnotili výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] ako partnerky svedka [REDAKOVANÉ] jej prirodzenou snahou vyvinúť práve svedka [REDAKOVANÉ] zo stíhanej trestnej činnosti za súčasného ignorovania ďalších skutočností vyplývajúcich z vyšetrovacieho spisu, ako napríklad konkrétnych mailov a cestovných príkazov, ktoré dokazujú, že sa nikdy nevyhýbal trestnému konaniu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

18. Najvyšší súd poukazuje na to, že ústavný súd aproboval postup všeobecných súdov pri nahradení väzby v prípadoch obzvlášť závažného zločinu výnimočnými okolnosťami veci, pri absencii ktorých nie je možné vyhovieť návrhu na nahradenie väzby žiadnym z možných prostriedkov jej nahradenia. Tak tomu bolo aj v prípade sťažovateľa, keď najvyšší súd skúmal výnimočné okolnosti veci (za situácie, že ich sťažovateľ výslovne ani neoznačil) a pri ich absencii jeho väzbu nenahradil žiadnym z ním ponúkaných prostriedkov nahradenia väzby. Vychádzajúc z judikatúry ESĽP, podľa ktorej je prepustenie obvineného na základe záruky len možnosťou a nie jeho oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody, a vychádzajúc z účelu samotného právneho inštitútu nahradenia väzby spočívajúcom v dosiahnutí rovnakého účelu, aký bol sledovaný vzatím sťažovateľa do väzby, považuje svoje rozhodnutie za ústavne konformné a ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Najvyšší súd dôsledne skúmal konkrétne podmienky umožňujúce aj nahradenie väzby sťažovateľa, avšak s negatívnym výsledkom, pričom, naopak, záver najvyššieho súd bol podporený aj zistenou dôvodnosťou vedeného trestného stíhania a jeho právnou kvalifikáciou, ktorá bola aprobovaná dovedy vykonaným dokazovaním v prípravnom konaní.

19. Najvyšší súd uviedol, že nepovažoval za potrebné skutkovo overovať spoluprácu sťažovateľa s D. E. A. v rámci medzinárodnej právnej pomoci, avšak z obsahu vyšetrovacieho spisu je zistiteľné podanie žiadosti o medzinárodnú právnu pomoc policajtkou z 25. januára 2024.

20. Najvyšší súd nepovažuje napadnuté uznesenia za arbitrárne alebo nepreskúmateľné. Podľa vyjadrenia sa vyčerpávajúcim spôsobom vyjadril ku všetkým formálnym, ako aj predovšetkým materiálnym podmienkam dôvodnosti väzby sťažovateľa, ktorá pretrváva z oboch už skôr zistených dôvodov.

III.2. Replika sťažovateľa:

21. Sťažovateľ vo svojej replike zotrval na svojej názorovej línii, podľa ktorej považuje napadnuté uznesenia za neudržateľné, svojvoľné, dostatočne neodôvodnené a tiež arbitrárne, a to pri posúdení dôvodov útekovej, ako aj preventívnej väzby vrátane nemožnosti nahradenia väzby menej

invazívnymi prostriedkami s ohľadom na dve mimoriadne okolnosti jeho trestnej veci, ktorými sú jeho spolupráca s D. E. A. a výška peňažnej kaucie. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka absenciu odôvodnenia vo vzťahu k tejto argumentácii a rovnako aj vedomé znižovanie ich významu práve v prospech nahradenia jeho väzby, a to poukazom na judikatúrne východiská, podľa ktorých nie je povinnosťou súdu odpovedať na každý predostretý argument, ale len na ten, ktorý má pre vec podstatný význam.

22. Sťažovateľ opätovne poukazuje na účelovosť dôvodov na predĺženie lehoty trvania jeho väzby, a to s ohľadom na (i) skutočnosť, že orgánom činným v trestnom konaní bola už 28. októbra 2023 po doručení znaleckého posudku známa povinnosť rozšíriť obvinenie spoluobvinenému [REDAKOVANÉ] a (ii) zdôvodnenie potreby predĺženia lehoty trvania väzby preštudovaním vyšetrovacieho spisu, pričom ide o výkon práva obvineného v trestnom konaní, a nie o jeho povinnosť.

23. Ďalej sťažovateľ poukázal na to, že orgány činné v trestnom konaní a špecializovaný súd disponovali minimálne od 21. decembra 2023 informáciami o spolupráci sťažovateľa s D. E. A. a túto informáciu nedostatočne preverili v rámci prípravného konania. Práve spolupráca sťažovateľa so zahraničnými orgánmi pri potieraní drogovej činnosti je výnimočnou okolnosťou jeho trestnej veci, na podklade ktorej môže dôjsť k nahradeniu jeho väzby menej invazívnymi prostriedkami.

24. Ďalšou podľa sťažovateľa relevantnou okolnosťou jeho trestného stíhania, vzťahujúcou sa minimálne na dôvodnosť ďalšieho trvania väzby v jeho prípade, je zhodnotenie postavenia, samotného významu a rozsahu plnených úloh spoluobvineného [REDAKOVANÉ] pri páchaní stíhanej trestnej činnosti vrátane posúdenia vierohodnosti ním uvádzaných výpovedí v trestnom konaní, ako aj výpovedí jeho družky [REDAKOVANÉ]. Samotnému zadržaniu sťažovateľa predchádzalo trestné stíhanie [REDAKOVANÉ], ako „vrcholného člena medzinárodnej zločineckej skupiny“ pôsobiacej na území Slovenskej republiky, ktorej členkou mala byť aj jeho družka [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ považuje za paradoxné to, že organizátor celej zločineckej skupiny a celej trestnej činnosti je na slobode, kým podriadený člen skupiny je stíhaný väzobne. Podľa sťažovateľa samotné „kajúcnictvo“ nemožno považovať za výnimočnú okolnosť prípadu.

25. Sťažovateľ rozporuje aj dôvody preventívnej väzby, keď okrem už uvedených dôvodov poukazuje na zahľadanie predchádzajúceho odsúdenia. K dôvodom útekovej väzby sťažovateľ opakovane poukázal aj na „čulú“ komunikáciu s vyšetrovateľkou Národnej kriminálnej agentúry ešte dva dni pred jeho zadržaním, ktorá aj vedela o jeho pobyte v zahraničí na služobnej ceste. Taktiež opätovne zvýraznil, že nemá mimo územia Slovenska kam utekať, pretože kompletne pracovné, rodinné, podnikateľské a súkromné zázemie má na území Slovenska.

26. Podľa jeho názoru je možné pristúpiť k nahradeniu väzby, a to s ohľadom na (i) jeho spoluprácu s D. E. A. a (ii) výšku peňažnej záruky (50 000 eur), ktorú ponúkala jeho matka, ktoré obidve ostali bez adekvátneho zdôvodnenia nemožnosti ich aplikácie. Otázka nahradenia jeho väzby nadobúda podľa sťažovateľa na dôvodnom význame oproti postupu špecializovaného súdu, ktorý pri spoluobvinenom [REDAKOVANÉ] pri škode spôsobenej páchaním trestnej činnosti v rozmedzí od 34 800 000 eur až 69 600 000 eur a pri trestnej sadzbe s dolnou hranicou 15 rokov a 25 rokov až doživotie v hornej hranici trestnej sadzby vrátane zaistenia aj značného množstva psychotropných látok priamo u jeho osoby (a dokonca aj prítomného jeho odsúdenia na nepodmienečný trest odňatia slobody) považoval za primerané len z dôvodu zaujatia kajúcnického postoja nahradiť väzbu len dohľadom probačného a mediačného úradníka

oproti sťažovateľovmu návrhu nahradenia väzby peňažnou kauciou vo výške 50 000 eur písomným sľubom vrátane zákonnej možnosti nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a uloženia primeraných povinností. Pri výške peňažnej kaucie sťažovateľ nastoľuje otázku dôvodnosti jej výšky, keďže z postoja najvyššieho súdu nie je možné vyčítať akékoľvek jeho úvahy k potencionalnej výške ponúkanej záruky z dôvodu len strohého konštatovania jej neprimeranosti bez uvedenia bližšieho zdôvodnenia.

IV.

Prehľad procesných a iných úkonov v prípravnom konaní

27. Z písomného vyjadrenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, expozitúry – Západ z 23. septembra 2024 vyplynul prehľad vykonaných procesných úkonov v predmetnej trestnej veci.

28. Trestné stíhanie vo veci bolo začaté pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny uznesením policajta zo 7. júla 2022. Dňa 22. novembra 2022 bolo začaté trestné stíhanie vo veci a súčasne vznesené obvinenie [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Dňa 28. júna 2023 bolo vznesené obvinenie sťažovateľovi a ďalším spoluobvineným vrátane [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

29. V časovom úseku konania od 22. novembra 2022 do 15. februára 2023 boli vykonané tieto procesné úkony:

- 22. november 2022 – domová prehliadka u obvineného [REDAKOVANÉ], 2 prehliadky iných priestorov a pozemkov (motorové vozidlo a kancelárske priestory) u obvineného [REDAKOVANÉ], vypočutie zadržaných – podozrivých [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obvinených [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], pribratie znaleckého ústavu a dožiadanie k stanoveniu hodnoty zaistenej drogy,

- 2. december 2022 až 28. marec 2023 – vypracovanie štyroch znaleckých posudkov,

- 12. január 2023 – výsluch obvineného [REDAKOVANÉ],

- 6. február 2023 – výsluch svedka [REDAKOVANÉ],

- 21. marec 2023 – výsluch a rekognícia svedka [REDAKOVANÉ],

- 4. máj 2023 – výsluch a rekognícia svedka [REDAKOVANÉ].

30. V časovom úseku konania od 15. februára 2023 do 28. júna 2023 boli vykonané tieto úkony:

- 9. marec 2023 a 11. máj 2023 – výsluch svedkyne [REDAKOVANÉ],

- 16. február 2023 a 12. apríl 2023 – výsluch svedka [REDAKOVANÉ] a spracovanie viacerých písomných dožiadaní podľa § 3 ods. 1 Trestného poriadku,

- 22. jún 2023 – 7 príkazov na vykonanie prehliadky iných priestorov a pozemkov, 5 podnetov na podanie návrhu na vykonanie domovej prehliadky,

- 23. jún 2023 – 5 podnetov na podanie návrhu na vykonanie domovej prehliadky.

31. V časovom úseku konania od 28. júna 2023 do 15. decembra 2023 boli vykonané tieto procesné úkony:

- 28. jún 2023 – výsluch sťažovateľa, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 5 domových prehliadok a 9 prehliadok iných priestorov a pozemkov, pribratie znaleckého ústavu do konania,
- 30 jún 2023 – výsluch obvineného [REDACTED],
- 7. júl 2023 až 25. júl 2023 – výsluch [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED],
- 1. august 2023 až 29. august 2023 – pribratie znaleckého ústavu, vydanie rozhodnutia o zaistení majetku obvineného [REDACTED], výsluchy svedkov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED],
- 13. september 2023 – výsluch svedka [REDACTED],
- 26. september 2023 – výsluch svedkyne [REDACTED], vyhotovenie znaleckého posudku pribratým ústavom,
- 10. október 2023 až 31. október 2023 – výsluch svedkov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vypracovanie dvoch znaleckých posudkov pribratým ústavom a odborných vyjadrení k hodnote drogy, výsluch [REDACTED], zadržanie, výsluch a prepustenie [REDACTED],
- november 2024 – rekognícia so svedkyňou [REDACTED] a odborné vyjadrenie k hodnote drogy,
- december 2023 – rozšírenie obvinenia vo vzťahu k [REDACTED] a [REDACTED] pribratie znalca z odboru elektrotechniky na skúmanie mobilných telefónov zaistených pri domových prehliadkach 28. júna 2023.

32. Napokon v časovom úseku konania od 15. decembra 2023 do 23. apríla 2024 boli vykonané tieto úkony:

- december 2023 – výsluch [REDACTED] a [REDACTED],
- január 2024 – výsluch sťažovateľa, konfrontácia medzi obvineným [REDACTED] a svedkom [REDACTED] a výsluchy svedkov [REDACTED] a [REDACTED],
- február 2024 – konfrontácie medzi obvineným [REDACTED] a svedkami [REDACTED] a svedkyňou [REDACTED], výsluch svedkov [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED],
- marec 2024 – výsluch svedka [REDACTED] a vylúčenie trestnej veci obvinených [REDACTED] a [REDACTED] na samostatné konanie,
- od 8 apríla 2024 do 23. apríla 2024 – preštudovanie vyšetrovacieho spisu a podanie návrhu na konečné opatrenie.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

33. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 9. januára 2024 a 13. marca 2024 z dôvodu arbitrárneho posúdenia (i) dôvodu útekovvej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, (ii) dôvodu preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, (iii) nemožnosti nahradenia väzby pri obzvlášť závažnom zločine bez prítomnosti výnimočných okolností veci a uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 9. januára 2024 sa vytýka aj arbitrárnosť pri posúdení dôvodnosti predĺženia lehoty trvania väzby sťažovateľa do 28. mája 2024.

34. Právo na osobnú slobodu garantované ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02). Zbavenie slobody bez odsudzujúceho rozsudku je najväčším zásahom do základných princípov individuálnej slobody a prezumpcie neviny (Scott proti Španielsku z 18. 12. 1996). Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (III. ÚS 26/01, I. ÚS 187/09, I. ÚS 409/2021, III. ÚS 594/2021). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (I. ÚS 187/09, I. ÚS 409/2021, III. ÚS 594/2021, rovnako tak aj Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85, bod 67).

35. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 36/2020, IV. ÚS 462/2020, IV. ÚS 176/2021, IV. ÚS 237/2021) vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, I. ÚS 100/04, III. ÚS 199/05, II. ÚS 185/2016). V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018).

36. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07,

I. ÚS 409/2021). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08, I. ÚS 409/2021). Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05, IV. ÚS 36/2020, IV. ÚS 462/2020, IV. ÚS 176/2021, IV. ÚS 237/2021), s ktorým musí byť v súlade, vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane (Winterwerp proti Holandsku z 24. 10. 1979, séria A, č. 33, s. 19 – 20, bod 45, Baranowski proti Poľsku z 28. 3. 2000, bod 51). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Bozano proti Francúzsku z 18. 12. 1986, bod 54, Benham proti Veľkej Británii z 24. 9. 1992, Herczegfalvy proti Rakúsku z 11. 5. 2004, L. M. proti Slovinsku z 12. 6. 2014, bod 121, rozsudky Veľkej komory vo veci Morsink proti Holandsku z 10. 6. 1996, bod 40 a Stanev proti Bulharsku zo 17. 1. 2012, bod 143).

37. Taktiež čl. 5 dohovoru v sebe obsahuje aj prezumpciu v prospech prepustenia na slobodu, len čo obmedzenie osobnej slobody stratí opodstatnenie (rozsudok Veľkej komory vo veci Bykov proti Rusku z 10. 3. 2009, § 61 a nasl.). Pokračujúce zadržanie (väzba) môže byť opodstatnené len za predpokladu, že sú tu konkrétne okolnosti, ktoré naznačujú reálnu existenciu dôvodov verejného záujmu, ktoré prevážia nad pravidlom rešpektu k ľudskej slobode obsiahnutým v čl. 5 (rozsudok Veľkej komory vo veci Kudła proti Poľsku z 26. 3. 2000, § 110 a nasl.). Úlohou orgánov štátu je preskúmať všetky okolnosti svedčiace v prospech a proti existencii takýchto dôvodov verejného záujmu, ktoré opodstatnia odchýlku od pravidla upraveného v čl. 5, a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach o prepustenie (rozsudok Veľkej komory vo veci McKay proti Spojenému kráľovstvu z 3. 10. 2006, § 43).

38. Judikatúra EŠLP aprobovala štyri základné dôvody, ktoré môžu odôvodňovať väzbu v trestnom konaní: nebezpečenstvo úteku (Stögmüller proti Rakúsku z 10. 11. 1969, č. 1602/62, § 15), riziko, že obvinený môže v prípade prepustenia mariť výkon spravodlivosti (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, § 14) alebo spáchať ďalšie trestné činy (Matznetter proti Rakúsku z 10. 11. 1969, § 9), alebo spôsobiť narušenie verejného poriadku (Letellier proti Francúzsku z 26. 6. 1991, § 51).

39. Ústavný súd pri posudzovaní parametrov väzobných súdnych rozhodnutí všeobecne zdôrazňuje, že mu ako nezávislému súdnemu orgánu ochrany ústavnosti neprináleží vyhľadávať či dopĺňať argumentáciu väzobného súdu v prospech výroku jeho rozhodnutia (Bykov proti Rusku z 10. 3. 2009, sťažnosť č. 4378/02, bod 66), ale naopak, chrániť jednotlivca proti svojvôli (rozsudok Veľkej komory vo veci S., V. a A. proti Dánsku z 22. 10. 2018, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, bod 74). V rozhodnutí všeobecného súdu o obmedzení osobnej slobody jednotlivca väzbou musia byť všetky dôvody v prospech takéhoto obmedzenia uvedené a primeraným spôsobom vysvetlené, aby tak prevážili nad prezumpciou nevinu, ktorá je pri tomto rozhodovaní v stávke. Predpoklad je pritom vždy v prospech prepustenia, nie v prospech obmedzenia osobnej slobody väzbou, pretože väzba predstavuje výnimku z práva na osobnú slobodu. Ak v rozhodnutí súdu o väzbe obvineného nie sú relevantné dôvody uvedené, väzbu nemožno považovať za zákonnú a ani ústavnú. Iba náležité odôvodnené rozhodnutia totiž umožňujú verejnú kontrolu výkonu spravodlivosti (Tase proti Rumunsku z 10. 6. 2008, sťažnosť č. 29761/02, bod 41).

V.1. K splneniu podmienok predĺženia lehoty trvania väzby do 28. mája 2024:

40. Sťažovateľ uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš 20/2023 z 9. januára 2024 vytýka aprobovanie uznesenia špecializovaného súdu sp. zn. 6Tp/22/2023 z 22. decembra 2023, ktorým došlo k predĺženiu lehoty väzby v prípravnom konaní o 4 mesiace. Sťažovateľ bol vzatý do väzby 28. júna 2023 a základná 7-mesačná lehota väzby (§ 76 ods. 2 Trestného poriadku) v jeho prípade mala uplynúť 28. januára 2024.

41. Ústavný súd sa v prvom rade nestotožňuje s názorom špecializovaného súdu o náročnosti/obťažnosti veci, čoho dôkazom má byť aj množstvo vykonaných procesných úkonov (7 obvinených, 4 stíhaní väzobne a 3 na slobode), 9 skutkov, bolo vypočítaných 7 obvinených (po vznesení obvinenia), 12 svedkov, bolo vykonaných viacero rekognícií, zaobstaraných 5 znaleckých posudkov z rôznych odvetví, viacero odborných vyjadrení a listinných dôkazov, bolo vykonaných viacero domových prehliadok, prehliadok iných priestorov a pozemkov a zaistené väčšie množstvo mobilných telefónov), pretože okrem samotnej skutočnosti, že vyšetrowanie bolo vedené špecializovaným útvarom Policajného zboru so zameraním na vyšetrowanie drogovej trestnej činnosti a trestnej činnosti páchanej zločineckými skupinami (s dozorom v tom čase aj osobitnej/samostatnej zložky prokuratúry), je relevantnou skutočnosťou, že vyšetrowanie v predmetnej veci bolo začaté vo veci už 7. júla 2022 (bližší prehľad pozri v bodoch 29 až 33) a do času podania návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby 15. decembra 2023 prokurátorom (za predošlého podnetu policajta z 13. decembra 2023) trvalo už 1 rok a 5 mesiacov, čo je pomerne dlhá doba na produkovanie špecializovaným súdom uvádzaného množstva procesných úkonov. Z uvedených dôvodov nepovažuje ústavný súd predmetnú trestnú vec za tak obťažnú, aby nebolo z objektívnych dôvodov možné ukončiť vyšetrowania do 28. januára 2024, teda do ukončenia základnej 7-mesačnej lehoty väzby. Tento názor ústavného súdu podporuje aj zistená procesná situácia, kedy časť špecializovaným súdom uvádzaného množstva procesných úkonov už bola vykonaná v predošlom časovom období (rozumej aj do 28. júna 2023) a po vznesení obvinenia sťažovateľovi a ďalším spoluobvineným 28. júna 2023 bolo potrebné vykonať procesné úkony primárne len s týmito obvinenými. V tomto smere ústavný súd hodnotí postup policajta v časovom úseku bezprostredne po vznesení obvinenia 28. júna 2023 ako príkladný, kedy len za jeden deň boli vypočítaní 6 obvinení, bolo vykonaných 5 domových prehliadok, 9 prehliadok iných priestorov a pozemkov, pribratý znalecký ústav. V čase po 28. júni 2023 boli vykonávané procesné úkony, pričom napríklad od 1. augusta 2023 do 29. augusta 2023 alebo od 10. októbra 2023 do 31. októbra 2023 bola zaznamenaná zvýšená frekvencia vykonávania procesných úkonov. Naproti tomu napríklad v júli 2023 boli vykonané len tri procesné úkony, v novembri 2023 len dva procesné úkony, pričom medzi procesné úkony vo veci samej nie je možné započítať úkony súvisiace s rozhodovaním o samotnej väzbe sťažovateľa a ďalších spoluobvinených. Na tomto mieste ústavný súd v prvom rade poukazuje na zákonnú lehotu 6 mesiacov (§ 209 ods. 2 Trestného poriadku), ktorá stanovuje povinnosť orgánov činných v trestnom konaní ukončiť vyšetrowanie v prípade obzvlášť závažného zločinu, a v druhom rade na judikatúrne východisko ESĽP, podľa ktorého v situácii, keď je sťažovateľ vo väzbe, je požiadavka na plynulosť trestného konania sprísnená na úroveň urýchlenosti a osobitnej starostlivosti (Starokadomskiy proti Rusku č. 2 z 13. 3. 2014, sťažnosť č. 27455/06, body 70 a 71, podobne II. ÚS 116/2011, I. ÚS 504/2020, IV. ÚS 331/2024). Vyšetrowanie vykonávajúci policajt sa uvedenými východiskami neriadil, pretože už špecializovaný súd policajtovi vytkol,

že obvineným [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] malo byť rozšírené obvinenie nie 7. decembra 2023, ale už 28. októbra 2023 a ku znaleckému skúmaniu zaistených mobilných telefónov nemalo dôjsť taktiež 7. decembra 2023, ale už 28. júna 2023, kedy došlo k ich zaisteniu pri domových prehliadkach. Najvyšší súd sa posúdeniu tejto skutočnosti vyhol, resp. ju neuvádza, pričom ale zdôraznil, že „základná lehota väzby u obvinených [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] objektívne nie je dostačujúca na riadne skončenie veci bez toho, aby reálne nehrozilo podstatné sťaženie dosiahnutia účelu trestného konania v zmysle ustanovenia § 76 ods. 3 veta druhá Trestného poriadku“.

42. V prvom rade je vo vzťahu k sťažovateľovi potrebné uviesť, že rozšírenie vznesenia obvinenia dvom už raz obvineným spoluobvineným (rozumej aj vo význame nie tretej osobe, ale už obvinenej a riadne vypočutej osobe obvineného) sa pri uplatnení dôslednej požiadavky individualizácie dôvodov a podmienok väzobného stíhania pri každom obvinenom zvlášť sťažovateľa samotného netýka. K splneniu požiadavky dôslednej individualizácie materiálnych podmienok väzby v skupinových trestných veciach vrátane podmienok jej nahradenia sa ústavný súd už vyjadril, keď konštatoval, že „Splnenie materiálnych podmienok väzby vrátane možností jej nahradenia je potrebné vždy posudzovať vo vzťahu ku konkrétnemu obvinenému, a to aj vtedy, ak v rámci jedného trestného konania týkajúceho sa totožných skutkov sú súbežne väzobne stíhané viaceré osoby. Dôvodnosť trestného stíhania každého obvineného musí byť posudzovaná v nadväznosti na materiálnu dôkaznú situáciu týkajúcu sa výlučne jeho osoby. Dôvodná obava z naplnenia následku uvedeného v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku musí vždy vyplývať z konania obvineného, resp. z ďalších skutočností vzťahujúcich sa na jeho osobu. Pri rozhodovaní o väzbe v rámci tzv. skupinových trestných vecí je tiež vždy potrebné dbať na individualizáciu posudzovania možností nahradenia väzby. Konkrétne právne závery všeobecných súdov prijaté vo vzťahu k jednému obvinenému nemožno bez ďalšieho zovšeobecňovať aj vo vzťahu k ostatným spoluobvineným“ (uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 551/2021 z 9. novembra 2021 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 102/2021). Predmetné právne závery sú podľa ústavného súdu aplikovateľné aj na posudzovanie podmienok predĺženia lehoty trvania väzby v dôsledku uplynutia či už základnej 7-mesačnej lehoty väzby alebo pri jej opätovnom predĺžení, pretože pri dôslednom skúmaní obsahovej podstaty návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby z 15. decembra 2023 je zrejmé, že potreba predĺženia lehoty trvania väzby smerovala k vykonaniu úkonov, ktoré s osobou sťažovateľa bezprostredne nesúviseli, ale sa obsahovo vzťahovali na obvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], čo explicitne vyplýva nielen z obsahu návrhu prokurátora (pozri bod 25), ale aj z postupu policajta vo veci samej. Sťažovateľ tak bol povinný zotrvať vo výkone väzby s ohľadom na vykonanie procesných úkonov, ktoré sa jeho osoby primárne netýkali, pričom úkony s ním vykonávané po 15. decembri 2023 boli uskutočnené 5. a 9. januára 2024 ešte počas plynutia jeho základnej lehoty trvania väzby, ktorá končila 28. januára 2024. Paušálne závery o potrebe predlžovania lehoty trvania väzby v dôsledku len všeobecne nastolenej dôkaznej potreby vykonania ďalších procesných úkonov v trestnom konaní v budúcom období bez zohľadnenia a vyhodnotenia plynulosti predošlého postupu dotknutých orgánov trestného konania v konaní vo veci samej a objemu už zabezpečenej dôkaznej masy a jej dôkaznej hodnoty vo vzťahu k jednotlivým obvineným pri skupinovom trestnom stíhaní vystavuje tú časť obvinených, ktorých sa dôvody takéhoto dokazovania netýkajú, povinnosti strieť neproporcionálne zásahy do ich základných práv

v miere nezodpovedajúcej nevyhnutnej potrebe takéhoto zásahu. Preto je povinnosťou súdu pri skupinovom trestnom stíhaní dôsledne posudzovať prítomnosť takýchto dôvodov pri každom obvinenom aj s ohľadom na skutočný dopad dodatočne navrhovaného dokazovania na právne postavenie každého z nich a pri negatívnej odpovedi túto situáciu vyriešiť spôsobom, ktorý nájde spravodlivú rovnováhu („*fair and just balance*“) medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy v rovine materiálnej interpretácie jeho obsahovej podstaty.

43. Ústavný súd musí prisvedčiť argumentácii sťažovateľa o prieťahovom postupe orgánov činných v trestnom konaní pri vykonávaní jednotlivých procesných úkonov v prípravnom konaní, keď tieto dostatočne nevyužili časový úsek prípravného konania od 28. októbra 2023 do 7. decembra 2023, keď pri vykonávaní procesných úkonov v prípravnom konaní nepostupovali s osobitnou starostlivosťou a rýchlosťou, ale naopak, laxne a prieťahovo. Svedčí o tom skutočnosť, že k rozšíreniu vznesenia obvinenia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] malo dôjsť nie 7. decembra 2023, ale už skôr 28. októbra 2023 (po zabezpečení príslušného znaleckého posudku), čo je prieťah vo väzobnej veci v trvaní 1 mesiac a 1 týždeň, vrátane 7. decembra 2023 realizovanej dôkaznej potreby znaleckého skúmania zaistených mobilných telefónov (boli zaistené 28. júna 2023 počas domových prehliadok), čo je prieťah v trvaní 5 mesiacov a 1 týždeň. Laxný prístup pri vykonávaní úkonov sa prejavil aj pri frekvencii vykonávaných úkonov, keď napr. v decembri 2023 boli vykonané len 2 procesné úkony, v januári 2024 päť procesných úkonov (z ktorého počtu 5 úkonov bol sťažovateľ dvakrát vypočutý v rámci základnej lehoty väzby, ktorá by bola uplynula 28. januára 2024), v marci bol vykonaný len jeden procesný úkon. Obvinený [REDAKOVANÉ] bol v súvislosti s rozšírením vzneseného obvinenia vypočutý až 20. decembra 2023 a obvinený [REDAKOVANÉ] dokonca až 1. februára 2024, čo je časový odstup od rozšírenia obvinenia necelé dva mesiace. V apríli 2024 bolo vykonané len preštudovanie rozsiahleho vyšetrovacieho spisu a ukončené vyšetrovanie podaním návrhu na konečné opatrenie. Z uvedeného je zrejmé, že orgány činné v trestnom konaní na strane jednej argumentujú nemožnosťou skončenia vyšetrovania v zákonných lehotách (6 mesiacov na vyšetrovanie obzvlášť závažného zločinu a 7 mesiacov základnej lehoty väzby pri dobe konania od 28. júna 2023) z objektívnych dôvodov, na strane druhej aj počas konania o predĺžení lehoty trvania väzby, ako aj po jej predĺžení nepostupujú vo veci urýchlene a s osobitnou starostlivosťou, ale laxne, využívajúc maximálnu dobu, na ktorú bola väzba predĺžená. Tento postup bol dokonca zaznamenaný aj u špecializovaného súdu, ktorý o podanej obžalobe od 24. apríla 2024 nekoná s náležitou starostlivosťou, resp. do 13. septembra 2024 nerozhodol o jej prijatí alebo odmietnutí, čo je/má byť prieťahový postup v trvaní necelých 5 mesiacov (podľa vyjadrenia obhajcu sťažovateľa v jeho replike z 13. septembra 2024). Teda nielen postup orgánov činných v trestnom konaní počas prípravného konania nespĺňal parametre osobitnej starostlivosti a rýchlosti, ale dokonca aj samotný špecializovaný súd po tom, ako sa predmetná trestná vec dostala do jeho dispozičnej sféry, nepostupuje vo väzobnej veci s osobitnou starostlivosťou. Spomalené vyšetrovanie alebo hlavné pojednávanie s prieťahmi totiž môžu byť bez existencie dostatočne vážnych ospravedlňujúcich dôvodov prekážkou väzobného stíhania obvineného (III. ÚS 518/2021, I. ÚS 200/2021).

44. V súvislosti s predlžovaním lehoty trvania väzby z dôvodu nutnosti preštudovania vyšetrovacieho spisu (druhá kruciálna okolnosť predĺženia lehoty trvania väzby sťažovateľa) ústavný súd konštatuje, že (i) samotný úkon preštudovania vyšetrovacieho spisu nemá povahu obligatórneho procesného úkonu, ale fakultatívneho procesného úkonu (strana trestného konania

sa ho môže zúčastniť, ale aj sa ho môže vzdať, naproti tomu má strana povinnosť podrobiť sa obligatórnym úkonom trestného konania, ako je jej výsluch, ďalej konfrontácia, rekonštrukcia miesta činu a pod. s možnosťou zaujatia aktívneho alebo pasívneho postoja) a (ii) pri tomto úkone môže obvineného v plnej miere zastúpiť jeho obhajca (§ 44 ods. 2 Trestného poriadku) ako osoba práva znalá a disponujúca predovšetkým odbornou kompetenciou potrebnou na zhodnotenie obsahu vykonaného dokazovania pri podávaní návrhov na jeho doplnenie a jeho obsahového významu pre ďalšie postavenie samotného obvineného. Nie je v súlade s koncepciou materiálnej ochrany základného práva na osobnú slobodu odôvodňovať potrebu predĺženia lehoty trvania väzby potrebou vykonania procesného úkonu trestného konania majúceho povahu výkonu práva obvineného v trestnom konaní, nie jeho povinnosti. Fakultatívna povaha procesného úkonu trestného konania majúca povahu výkonu práva spojeného s možnosťou jeho vzdania sa vrátane zákonom danej plnej zastupiteľnosti obvineného pri takomto úkone zvoleným alebo ustanoveným obhajcom (§ 44 ods. 2 Trestného poriadku) nevytvára predpoklad objektívne nastolenej dôvodnej obavy zo zmarenia účelu trestného konania v dôsledku obťažnosti veci alebo iných závažných dôvodov a od toho objektívne podmienenej potreby predĺženia lehoty trvania väzby obvineného v prípravnom konaní. Z uvedeného vyplýva, že prístup najvyššieho súdu, ktorý aproboval predĺženie lehoty trvania väzby o 4 mesiace (z toho 1 a pol mesiaca na preštudovanie vyšetrovacieho spisu) s ohľadom na vykonanie procesného úkonu majúceho charakter výkonu práva obvineného v trestnom konaní s možnosťou autonómneho (rozumej aj vo význame dobrovoľného) prístupu obvineného k jeho absolvovaniu, nebol prístup, ktorý by zohľadňoval hľadisko dôslednej ochrany základných práv, a to tak významného základného práva, akým osobná sloboda nepochybne je (stojaceho v pomyselnej hierarchii na druhom mieste za základným právom na život).

45. Napriek už prezentovaným záverom ústavný súd zistil až v priebehu konania o prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľa nesplnenie podmienky konania o ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tostš 20/2023 z 9. januára 2024, a to neodôvodnenie ním zahlásenej sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. 6Tp/22/2023 z 22. decembra 2023, tak ako to dodatočne učinili spoluobvinení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. K takejto situácii, keď na jednej strane je konanie o predĺžení lehoty trvania väzby konaním oficiálnym a na strane druhej je konanie o ústavnej sťažnosti podmienené princípom subsidiarity vyžadujúcim v čase pred podaním ústavnej sťažnosti využitie všetkých účinných prostriedkov nápravy vrátane argumentácie s ňou spojenej, sa ústavný súd už vyjadril v uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 588/2023 z 21. novembra 2023 publikovanom v zbierke náleзов a uznesení pod č. 90/2023, v ktorom vyslovil, že neuplatnenie uplatniteľnej námietky (vrátane tej, ktorá podlieha aj oficiálnemu prieskumu) spôsobom, na ktorý by všeobecný súd alebo iný orgán musel reagovať s možnosťou relevantnej korekcie, a oproti tomu jej uplatnenie až ako námietky v ústavnej sťažnosti, je procesne diskvalifikačné s konzekvenciou legálne definovanou tak, že ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietne pre jej neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Sťažovateľ len formálne zahlásil sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. 6Tp/22/2023 z 22. decembra 2023, pričom ju písomne nedoplnil, a tak najvyšší súd konal a rozhodoval len na podklade námietok predložených spoluobvinenými [REDAKOVANÉ].

a [REDACTED]. Vzhľadom na tento záver musí ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovieť (bod 5 nálezu), v dôsledku čoho ani nebude vyhodnocovať dôvodnosť útekovej a preventívnej väzby vrátane jej nahradenia v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tostš 20/2023 z 9. januára 2024.

46. Ústavný súd podrobí ústavnému prieskumu dôvodnosť útekovej a preventívnej väzby sťažovateľa vrátane splnenia podmienok jej nahradenia až vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024.

V.2. K splneniu podmienok útekovej väzby:

47. Vo všeobecnosti je možné vysloviť, že posudzovanie existencie väzobných dôvodov je vecou často obťažnou a všeobecné súdy musia striktne vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť (v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie je opatrením nevyhnutným pre dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel ani pri vynaložení všetkého úsilia nemožno dosiahnuť inak. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvedené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, z jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Do týchto úvah súdu je ústavný súd oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak (i) nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo (ii) ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku Slovenskej republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná, alebo (iii) ak sú tvrdené dôvody väzby v extrémnom rozpore so zisteným skutkovým stavom, alebo (iv) ak rozhodnutie o väzbe nie je odôvodnené poukázaním na konkrétne skutočnosti (I. ÚS 348/2016, I. ÚS 200/2021).

48. Podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku je daný útekový dôvod väzby vtedy, ak je obava, že obvinený ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest.

49. Pri posudzovaní materiálnych podmienok útekovej väzby nemôže nebezpečenstvo úteku trestne stíhanej osoby vyplývať len z jednej skutočnosti, ale musí byť založené na súhre okolností (III. ÚS 38/01, III. ÚS 34/07, III. ÚS 523/2021). Do úvahy treba vziať viaceré významné faktory, akými sú napr. charakter stíhanej osoby, jej morálka, domov, zamestnanie, majetkové pomery, aktuálny zdravotný stav, rodinné vzťahy, všetky druhy väzieb s krajinou (v ktorej je stíhaná) a pod. Vzájomné posúdenie môže buď potvrdiť existenciu nebezpečenstva úteku, alebo znížiť ho do takej miery, že väzbu neopodstatňuje. Taktiež samotná judikatúra ESLP požaduje, aby sa nebezpečenstvo úteku posudzovalo s ohľadom na rôzne faktory, najmä tie týkajúce sa povahy dotknutej osoby, jej mravy, domov, zamestnanie, majetok, rodinné vzťahy a všetky druhy väzieb k krajine, v ktorej je proti nej vedené trestné stíhanie (Becciev proti Moldavsku zo 4. 10. 2005, č. 9190/03, bod 58, Shenoyev proti Rusku z 10. 6. 2010, bod 59). Navyše, nebezpečenstvo úteku zo strachu pred sankciou sa postupom času znižuje aj preto, že ak sa do dĺžky trestu započítava doba strávená vo väzbe, znižuje sa tiež doba, ktorú by obvinený musel skutočne stráviť vo väzení po svojom

prípadnom odsúdení (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, č. 1936/63, § 10, Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, § 14).

50. K materiálnej podmienke útekovvej väzby spočívajúcej v hrozbe uloženia vysokého trestu odňatia slobody sa komplexne vyjadril aj Ústavný súd Českej republiky v uznesení sp. zn. sp. zn. I. ÚS 1694/2014 z 28. júla 2014, v ktorom ozrejmil:

Judikatúra Ústavného súdu konkrétne k útekovvej väzbe je bohatá. Jej princípy je možné zhrnúť nasledovne:

- V náleze sp. zn. III. ÚS 566/03 z 1. 4. 2004 (N 48/33 ZbNU 3), ktorý bol následne reprodukován v rade ďalších rozhodnutí, ústavný súd konštatoval, že hrozba vysokým trestom sama osebe zakladá dôvodnosť obavy pred vyhýbaním sa trestnému stíhaniu, a tým naplnenie dôvodnosti väzby podľa § 67 písm. a) Trestného poriadku. Musí však jednoznačne ísť o konkrétnu hrozbu vysokého trestu, teda hrozbu podloženú jedinečnými špecifickými okolnosťami spáchaného skutku v spojení s ďalšími aspektmi danej trestnej veci, a to v rámci rozpätia trestnej sadzby stanovenej trestným zákonom. Len samotná hrozba vysokého trestu sama osebe bez ďalšieho pre naplnenie citovaného väzobného dôvodu nie je dostačujúca. Hrozbou vysokým trestom je, pokiaľ možno predpokladať uloženie trestu odňatia slobody vo výške najmenej okolo ôsmich rokov [nález sp. zn. IV. ÚS 3294/09 zo 17. 5. 2011 (N 93/61 ZbNU 447), body 12 – 13; nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 z 11. 12. 2013 (N 215/71 ZbNU 517), body 28 – 29; nález sp. zn. I. ÚS 2665/13 z 12. 12. 2013 (N 217/71 ZbNU 545), bod 15].

- Avšak ani túto judikatúru nemožno chápať ako „bianko šek“, do ktorého stačí vpísať odhad možného budúceho trestu za konkrétnu stíhanú vec vo výške najmenej ôsmich rokov odňatia slobody a na jeho základe potom odôvodniť vzatie do väzby alebo následné ponechanie vo väzbe bez prihliadnutia na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci [nález sp. zn. I. ÚS 603/07 zo 7. 6. 2007 (N 95/45 ZbNU 353), bod 20; nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 (pozri už uvedené), bod 30; nález sp. zn. I. ÚS 980/14, bod 42].

- V prvom rade musí súd zvážiť prípadné námietky obvineného, ktorý má právo preukazovať za týchto okolností existenciu konkrétnych skutočností (silných dôvodov), ktoré dôvodnú obavu z následkov uvedených v § 67 písm. a) Trestného poriadku eliminujú, a vylučujú tak aplikáciu predmetného väzobného dôvodu. Môže nimi byť najmä miera celkovej usporiadanosti životných pomerov obvineného, mobilita daná jeho zdravotným stavom, rozsah jeho miestne založených citových a zatiaľ (nielen hmotne) riadne a predovšetkým dlhodobo plnených zaopatrovacích väzieb, rámec ním doteraz zdieľaného spoločensky konformného konania v spojení s možnými zárukami zo strany iných subjektov a pod. To všetko sa musí, prirodzene, pozeráť vo vzájomných súvislostiach so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu (nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 z 11. 12. 2013, bod 31; či nález sp. zn. I. ÚS 2665/13 z 12. 12. 2013, bod 16).

- Druhým faktorom kľúčovým pre posúdenie dôvodnosti ďalšieho trvania väzby je plynutie času. Musí byť braný ohľad na tzv. doktrínu zosilnených dôvodov. Všeobecné súdy sú povinné rešpektovať požiadavku nevyhnutnosti existencie zosilnených dôvodov na trvanie väzby, inak nemožno pokračujúce obmedzenie osobnej slobody, hoci k uvaleniu väzby mohlo dôjsť na základe dôvodného podozrenia, aprobovať. Konkrétne skutočnosti zakladajúce dôvodnosť väzby v počiatočnej fáze trestného stíhania môžu počas trvania väzby strácať na význame či presvedčivosti a na ospravedlnenie ďalšieho trvania pozbavenia osobnej slobody obvineného vo väzbe už nemusia postačovať. Konkrétne vzaté, trvanie podozrenia daného trestného činu

s hrozbou konkrétnej výšky trestu je podmienkou *sine qua non* pre zákonnosť pokračovania väzby, ale po určitej dobe samo osebe nepostačuje. V takých prípadoch musí súd zistiť, či existujú iné relevantné a dostačujúce dôvody predložené orgánmi činnými v trestnom konaní, ktoré by ospravedlnili toto pokračujúce odňatie slobody. Riziko úteku alebo skrývania sa obvineného s cieľom vyhnutia sa trestnému stíhaniu alebo trestu po prípadnom prepustení z väzby na slobodu nemôže byť v prípade dlhotrvajúcej väzby založené výlučne na skutočnosti, že obvinenému hrozí vysoký trest. Dlhšie trvanie väzby musí byť ospravedlnené ďalšími závažnými konkrétnymi dôvodmi, ktoré vylučujú nahradenie väzby iným opatrením podľa Trestného poriadku [nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 z 11. 12. 2013, bod 32; nález sp. zn. I. ÚS 2665/13 z 12. 12. 2013, bod 22; nález sp. zn. I. ÚS 185/14 z 10. 4. 2014 (N 56/73 ZbNU 119); nález sp. zn. I. ÚS 980/14 (pozri už uvedené), bod 43].

- Ústavný súd tiež vo svojich nálezocho uviedol, ktoré ďalšie faktory, popri dĺžke hroziaceho trestu sú pre odôvodnenie útekovej väzby relevantné a súdy by ich mali brať do úvahy. Sú to charakter a morálka obvineného, jeho mravy, domov, zamestnanie, majetok, rodinné vzťahy a všetky druhy väzieb k zemi, v ktorej je proti nemu vedené trestné stíhanie, a kontakty v zahraničí (nález sp. zn. I. ÚS 980/14, bod 43; nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 z 11. 12. 2013, bod 34), príprava obvineného na odcestovanie, snaha zabezpečiť si falošné doklady na cestu do cudzieho štátu, dlhšie opustenie miesta bydliska a zamestnania, zadržanie obvineného na úteku cez hranice [nález sp. zn. I. ÚS 2883/13 z 21. 1. 2014 (N 7/72 ZbNU 93), bod 22; nález sp. zn. I. ÚS 2183/12 z 22. 5. 2013 (N 91/69 ZbNU 429), bod 18].

51. Napokon riziko úteku majúce pôvod v čase vzatia do väzby, teda v počiatočnej fáze trestného stíhania, nemusí byť totiž nevyhnutne rovnaké ako riziko po uplynutí dlhšieho času, počas ktorého bol obvinený vo väzbe. Základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 dohovoru neumožňujú paušálne konštatovanie (založenie) existencie väzobného dôvodu tzv. útekovej väzby už pri vzatí do väzby, ktoré sa potom bez zohľadnenia námietok obvineného a plynutia času môže premietnuť do každého ďalšieho rozhodnutia o jeho väzbe. Takto by označené práva obvineného boli zbavené svojho obsahu a stali sa v podstate iba formálnymi, iluzórnymi právami (G. B. a ďalší proti Turecku zo 17. 10. 2019, sťažnosť č. 4633/15, bod 176). Dôvodnosť väzby obvineného nemožno automaticky stotožňovať s maximálnou možnou lehotou väzby.

52. Podstatou ústavnoprávneho posúdenia je, či dôvody útekovej väzby u sťažovateľa uvádzané najvyšším súdom v jeho uznesení sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 boli vymedzené ústavne akceptovateľným spôsobom. Najvyšší súd vzhladol tri dôvody útekovej väzby sťažovateľa, a to v (i) hrozbe vysokého trestu, ktorý mu hrozí v rozmedzí od 20 do 25 rokov alebo až doživotie, (ii) neexistencii žiadnych pevných väzieb (osobné, rodinné, profesijné) k Slovenskej republike a (iii) jeho záujme o postoji v tom čase obvineného [REDAKOVANÉ] k jeho trestnému stíhaniu a obáv z možného trestného stíhania svojej osoby, ktorú mal tlmočiť svedkyni [REDAKOVANÉ], ktorá mala tieto skutočnosti potvrdiť vo svojej výpovedi. V rámci identifikácie sťažovateľa sa používa aj údaj o prechodnom bydlisku (okrem trvalého pobytu v [REDAKOVANÉ]) aj údaj o prechodnom pobyte bez prihlásenia v rekreačnej chate v [REDAKOVANÉ]. V rámci načrtnutého výpočtu je možné aprobovať len prvý dôvod útekovej väzby spočívajúci v hrozbe vysokým trestom, ktorého reálna výška sa pohybuje v prípade odsúdenia v rozmedzí od 20 do 25 rokov, vzhladom na osobitné a navyše kumulatívne podmienky uloženia trestu odňatia slobody na doživotie. Tento dôvod

však ústavne neobstojí, pretože hrozba vysokým trestom pri dlhotrvajúcej väzbe musí byť podporená aj ďalšími skutočnosťami (pozri body 53 až 54), ktoré však z pohľadu ústavného súdu nie sú prítomné. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na uznesenie prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/2 Gv 42/23/1000-21 z 30. júna 2023 o zaistení majetku sťažovateľa, ako aj zmluvu o predaji bytu matkou sťažovateľa pre účely získania finančnej hotovosti, ktorej časť bola použitá ako peňažná kaucia vo výške 50 000 eur, z čoho je možné vyvodiť limitujúce možnosti sťažovateľa na financovanie akéhokoľvek útoku. Najvyšší súd len paušálne poukazuje na neexistenciu žiadnych väzieb sťažovateľa na území Slovenskej republiky, ktoré však bližšie nerozvádza, čím tak tento svoj názor zaťažil arbitrárnosťou z dôvodu nemožnosti posúdenia jeho opodstatnenosti z dôvodu neuvedenia žiadnych konkrétnych skutočností, na podklade ktorých by bolo možné posúdiť jeho relevantnosť (minimálne zo zaistenia majetku a popísanej podnikateľskej činnosti sťažovateľa na území Slovenskej republiky je možné identifikovať jeho väzby k Slovenskej republike). Navyše, tento názor najvyššieho súdu vníma ústavný súd ako protirečivý, pretože sťažovateľovi je kladené za vinu to, že sa podieľal na dovoze kokaínu prostredníctvom svojich firiem, čo taktiež potvrdzuje, že na území Slovenskej republiky podnikal, v dôsledku čoho tak musel mať na území Slovenskej republiky taktiež nejaké zázemie. Rovnako tak z evidenčných záznamov polície vyplýva, že sťažovateľ je otcom dieťaťa [REDAKOVANÉ], ktorá je sestrou obvineného [REDAKOVANÉ], čo taktiež dokazuje väzby sťažovateľa na územie Slovenskej republiky. Napokon svedkyňa [REDAKOVANÉ] je družkou bývalého spoluobvineného [REDAKOVANÉ], ktorí obidvaja vypovedajú spoločne proti sťažovateľovi a ktorých výpovede, predovšetkým [REDAKOVANÉ], sú kľúčové pre posúdenie stíhaných skutkov aj ako zločineckej skupiny. V ďalšom z obsahu jej výpovedi o tom, že sa sťažovateľ (v čase, keď ešte nebol obvinený) zaujímal o vývoj postoja [REDAKOVANÉ] k stíhanej trestnej činnosti, že bol obozretný, nemusia automaticky znamenať predikciu plánovania jeho útoku. Navyše za situácie, keď mal v tom čase konať ako agent DEA. Bez akejkoľvek odpovede najvyššieho súdu taktiež ostáva argumentačná námietka sťažovateľa o tom, že bol/mal byť niekoľko dní pred svojím zadržaním a obvinením v intenzívnom kontakte s policajtkou vyšetrojúcou predmetnú trestnú vec, ktorá z vlastnej vôle a bez uvedenia relevantných dôvodov mala zrušiť ich vzájomné stretnutie. Ústavný súd túto skutočnosť nepotvrdzuje ani nevylučuje, ale konštatuje, že na ňu chýba v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 akákoľvek odpoveď, predovšetkým oproti skutočnostiam, o ktorých vypovedá svedkyňa [REDAKOVANÉ]. Zároveň aj identifikácia ostatného miesta pobytu sťažovateľa na záhradnej chate v [REDAKOVANÉ] (pri jeho identifikácii ako fyzickej osoby v uznesení o vznesení obvinenia) nie je tou ďalšou požadovanou skutočnosťou opodstatňujúcou spolu s hrozbou vysokého trestu dôvodnosť útekovej väzby, pretože nebezpečenstvo útoku nevzniká ani z dôvodu, že obvinený nemá trvalé bydlisko (Aleksandr Makarov proti Rusku z 12. 3. 2009, Miminoshvili proti Rusku z 28. 6. 2011, body 87 – 88). Zdržiavanie sa osoby na viacerých miestach by mohlo zakladať za splnenia ďalších podmienok dôvod tzv. útekovej väzby len v prípade neohlásenia týchto adries orgánom činným v trestnom konaní – avšak len za predpokladu predtým uložennej povinnosti takéto zmeny pobytu hlásiť. V aj na Slovensku uznávanej odbornej literatúre (Šámal, P. a kol. Trestní rád I. §1 až 156. Komentár 7.vydání Praha : C.H.Beck 2013, s. 740) sa uvádza, že pod dôvod absencie stáleho bydliska nemožno podradiť striedavý pobyt na rôznych miestach z dôvodu zamestnania, pobytu na liečení alebo dlhodobej brigáde, na dovolenke a pod., aj keď nebol ohlásený orgánom činným v trestnom konaní. Na podklade už uvedených skutočností ústavný súd konštatuje nedôvodnosť dôvodov (tak ako ich najvyšší súd predostrel) útekovej väzby

sťažovateľa, pretože je/bola postavená len na jednom argumente, a to hrozbe uloženia vysokého trestu odňatia slobody, pričom závažnosť obvinenia sama osebe nemôže ospravedlňovať dlhú dobu väzby (Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2011, body 80 a 81).

53. Naostatok ústavný súd poukazuje na to, že vo vzťahu k sťažovateľovi už v minulom období produkoval (aj keď v súvislosti s trestným stíhaním v inej trestnej veci) pozitívny nález č. k. I. ÚS 237/2015-52 z 3. februára 2016 (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 40/2014 z 10. decembra 2014), a to práve v súvislosti s jeho držaním vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

54. V dôsledku tohto záveru tak najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.3. K splneniu podmienok preventívnej väzby:

55. Podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je daný preventívny dôvod väzby vtedy, ak je obava, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval. Pokračovaním v trestnej činnosti sa rozumie nielen opakovanie toho istého trestného činu, ale aj spáchanie trestného činu rovnakého druhu. Obavu z pokračovania v trestnej činnosti možno odôvodniť najmä spôsobom spáchania skutku a motívom jeho spáchania, vzťahom obvineného k poškodenému, motiváciou dokonat', resp. opakovať skutok majetkovými pomermi, spôsobom vedenia života obvineného (obdobne Prikryl, O. In: Čentěš, J., Kurilovská, I., Šimovčėk, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok I. Bratislava : C.H.BECK 2021, s. 349, rovnako aj III. ÚS 232/2024, bod 10). Dôvodnosť obavy nemôže byť všeobecná alebo abstraktná, ale musí byť spojená s ďalšími skutočnosťami spočívajúcimi v konaní obvineného, z ktorých možno vyvodit', že bude pokračovať v trestnej činnosti. Teda pri riziku pokračovania v trestnej činnosti ako dôvodu väzby je nutné skúmať, či riziko spočívajúce v jej pokračovaní je hodnoverné a prijaté opatrenia primerané, to všetko s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu (Clooth proti Belgicku z 12. 12. 1991, bod 40).

56. Ak preventívna väzba trvá dlhší čas, samotný druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti nemôžu byť dôvodom väzby, ak nie sú podporené ďalšími konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúcimi pokračovanie v trestnej činnosti (III. ÚS 33/2021, bod 47, III. ÚS 520/2021, bod 13, III. ÚS 232/2024, bod 9). U obvineného, ktorý sa v nedávnej minulosti dopustil spáchania druhovo odlišných trestných činov, je potrebné zvažovať, či existujú skutočnosti, ktoré v súvislosti so stíhaným skutkom predstavujú objektívnu obavu, že bude pokračovať v trestnej činnosti (III. ÚS 232/2024, bod 10).

57. Pri posúdení dôvodu preventívnej väzby sťažovateľa je podstatnou a zásadnou skutočnosťou rozsah a charakter stíhanej trestnej činnosti. V tomto smere najvyšší súd správne poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 86/2023 zo 16. februára 2023, z ktorého bodu 13 vyplýva, že „i samotné okolnosti vyšetřovaného trestného činu popísané v skutkovej vete zakladajúcej vznesené obvinenie, a tým individualizujúce prípad sťažovateľa, môžu odôvodniť obavu z pokračovania v trestnej činnosti, a tak viesť k ústavne konformnému obmedzeniu osobnej slobody“. Navyše z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 vyplývajú viaceré odsúdenia sťažovateľa, keď bol naposledy odsúdený v roku 2023

pre korupčný trestný čin a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov a peňažný trest vo výmere 10 000 eur, ktorému ale v roku 2014 predchádzalo odsúdenie pre totožnú trestnú činnosť s uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody vo výmere 6 rokov, z výkonu ktorého bol podmiennečne prepustený 21. júna 2017, so skúšobnou dobou v trvaní 4 roky. Na podklade časovej identifikácie stíhaných skutkov je možné aprobovať dôvodné podozrenie z páchania trestnej činnosti sťažovateľa počas skúšobnej doby podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. V tejto súvislosti už ústavný súd v uznesení sp. zn. IV. ÚS 64/2021 z 9. februára 2021, bod 22 (obdobne tak aj uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 541/2021-21 z 21. októbra 2021, bod 37) judikoval, že „dôvod preventívnej väzby na rozdiel od iných väzobných dôvodov v priebehu akéhokoľvek trestného konania v zásade nemení svoju materiálnu podstatu, keďže tento väzobný dôvod je spravidla determinovaný určitými objektívnymi skutočnosťami existujúcimi už v čase spáchania skutku, na ktoré ďalšie plynutie času nemá akýkoľvek právne relevantný vplyv. Inými slovami, ak je u obvineného konštatovaný dôvod preventívnej väzby preto, lebo sa v priebehu skúšobnej doby dopustil ďalšieho skutku, ktorý je v iniciálnych štádiách trestného konania orgánmi činnými v trestnom konaní právne kvalifikovaný ako trestný čin, táto skutočnosť je objektívne nemenná až do času meritórneho rozhodnutia o vine a treste.“.

58. V nadväznosti na prezentované skutočnosti ústavný súd tejto časti sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 nálezu).

V.4. K splneniu podmienok nahradenia väzby:

59. Podľa judikatúry EŠLP pri rozhodovaní o prepustení alebo zadržaní osoby sú orgány povinné zvážiť alternatívne opatrenia na zabezpečenie jej účasti na súdnom konaní (Jablonski proti Poľsku z 21. 12. 2000, č. 33492/96, § 83, Idalov proti Rusku z 22. 5.2012, § 140). V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero proti Spojenému kráľovstvu z 8. 2. 2000, S. B. C. proti Spojenému kráľovstvu z 19. 6. 2001). Ak osoba pozbavená osobnej slobody požiadala o nahradenie väzby zárukou, je súd rozhodujúci o väzbe povinný sa s touto žiadosťou náležite vysporiadať (I. ÚS 100/04, I. ÚS 239/04, II. ÚS 240/06, II. ÚS 67/2013), pretože záruka má prednosť pred pokračovaním väzby (I. ÚS 239/04, II. ÚS 38/05, II. ÚS 60/08). Orgány musia venovať rovnakú pozornosť stanoveniu primeranej kaucie, ako aj rozhodovaniu o tom, či je ďalšie trvanie väzby obvineného nevyhnutné (Piotr Osuch proti Poľsku z 3. 11. 2009, § 39; Bojilov proti Bulharsku z 22. 12. 2004, § 60; Skربول proti Poľsku z 13. 9. 2005, § 57). Výška kaucie sa musí posudzovať v zásade s ohľadom na obvineného, jeho majetkové pomery a jeho vzťahy s osobami, ktoré majú poskytnúť záruku, inými slovami, na stupeň možnej dôvery, že vyhliadka straty záruky alebo žaloby proti ručiteľom v prípade jeho nedostavenia sa na pojednávanie bude pôsobiť ako dostatočný odstrašujúci prostriedok na rozptýlenie akéhokoľvek želania obvineného ujsť (Gafà proti Malte z 22. 5. 2018, § 70, rozsudok Veľkej komory vo veci Mangouras proti Španielsku z 28. 9. 2010, § 78; Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, § 14). Okrem toho musí byť výška kaucie riadne odôvodnená v rozhodnutí o stanovení kaucie a musí zohľadňovať prostriedky obvineného (rozsudok Veľkej komory vo veci Mangouras proti Španielsku z 28. 9. 2010, § 79 – § 80). Obvinení, ktorých justičné orgány vyhlásia za pripravených prepustiť na kauciu, však musia verne predložiť dostatočné informácie, ktoré možno v prípade potreby skontrolovať, o výške kaucie, ktorá sa má stanoviť (Toshev proti Bulharsku z 10. 8. 2006, § 68, Iwanczuk proti Poľsku z 15. 11. 2011, § 66).

60. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že už v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti nespochybnil zákonné obmedzenie vyplývajúce z § 80 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého je možné väzbu osoby obvinenej z obzvlášť závažného zločinu nahradiť ponúknutou zárukou, sľubom alebo dohľadom, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Aplikáciu uvedenej zákonnej úpravy ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach (napríklad I. ÚS 113/08, III. ÚS 387/2010, II. ÚS 466/2012, IV. ÚS 559/2012, I. ÚS 132/2013, II. ÚS 149/2014, III. ÚS 431/2015, III. ÚS 478/2015, I. ÚS 250/2017) zhodnotil ako ústavne akceptovateľnú a rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov, ktoré v prípadoch, o aké pri stíhaní za obzvlášť závažné zločiny ide, pre nahradenie väzby zárukami väzbu nahradzujúcimi vyžadovali existenciu výnimočných okolností prípadu, nepovažoval za arbitrárnu. V tejto súvislosti je možné ako príklad uviesť z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 478/2015-77 zo 7. apríla 2016 : „27. V doterajšej rozhodovacej činnosti ústavný súd nespochybnil zákonné obmedzenie vyplývajúce z § 80 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého je možné väzbu osoby obvinenej z obzvlášť závažného zločinu nahradiť ponúknutou zárukou, sľubom alebo dohľadom, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Aplikáciu uvedenej zákonnej úpravy ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach (napríklad I. ÚS 113/08, III. ÚS 387/2010, II. ÚS 466/2012, IV. ÚS 559/2012, I. ÚS 132/2013, II. ÚS 149/2014 alebo III. ÚS 431/2015) zhodnotil ako ústavne akceptovateľnú a rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov, ktoré v prípadoch, o aké pri stíhaní za obzvlášť závažné zločiny ide, pre nahradenie väzby zárukami väzbu nahradzujúcimi vyžadovali existenciu výnimočných okolností prípadu, nepovažoval za arbitrárnu. 28. Na dodržanie limitov označeného základného práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru je potrebné, aby možnosť nahradenia väzby zárukou procesnoprávne predpisy na úrovni zákona súdnym orgánom rozhodujúcim o väzbe osoby obvinenej umožňovali. K porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru by došlo, ak by právne predpisy vopred vylúčili každý súdny prieskum väzby, ako aj možnosť domôcť sa v priebehu súdneho konania prepustenia z väzby poskytnutím peňažnej záruky. Len nemožnosť určitých kategórií zadržaných, ktorí boli obvinení zo závažných trestných činov, žiadať úspešne o dočasné prepustenie na slobodu je jednoznačne v rozpore so samotným právom priznaným v druhej časti vety čl. 5 ods. 3 dohovoru (pozri rozsudok ESĽP vo veci Krejčíř proti Českej republike č. 39298/04 a č. 8723/05 z 26. 3. 2009).“

61. Z uvedeného je teda zrejmé, že nahradenie väzby pri právnej kvalifikácii skutku ako obzvlášť závažného zločinu podľa § 11 ods. 3 Trestného zákona výnimočnými okolnosťami prípadu „predpokladá vyššiu mieru rizika, že osoby stíhané za závažnú trestnú činnosť by sa v prípade ich prepustenia z väzby snažili utiecť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu, pôsobili na svedkov, znalcov či spoluobvinených s úmyslom mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie či pokračovali v trestnej činnosti. Podmienka zisťovania takýchto výnimočných okolností na nahradenie väzby zárukou tak podľa názoru ústavného súdu sleduje legitímny cieľ a je ústavne udržateľná (III. ÚS 431/2015).“ (nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 478/2015-77 zo 7. apríla 2016, bod 29).

62. Na tejto názorovej línii ústavný súd zotrúva aj pri sťažovateľom označenom rozsudku ESĽP vo veci Piruzyan proti Arménsku 26. 6. 2012 č. 33376/07, bod 105, z ktorého znenia sťažovateľom označeného bodu 105 vyplýva: „V prejednávanej veci boli zamietnuté žiadosti sťažovateľa o prepustenie na kauciu z dôvodu, že bol obvinený z trestného činu, ktorý sa podľa § 19 TZ kvalifikuje ako závažný trestný čin a že § 143 ods. 1 Tr. v takýchto prípadoch vylúčil prepustenie

na kauciu. Súd sa domnieva, že takéto automatické zamietnutie žiadosti sťažovateľa o kauciu bez akejkoľvek súdnej kontroly konkrétnych okolností jeho zadržania bolo nezlučiteľné so zárukami článku 5 ods. 3 dohovoru.“ Ústavný súd konštatuje, že sa na sťažovateľov prípad nevzťahuje rozsudok ESĽP vo veci Piruzyan proti Arménsku z 26. 6. 2012, bod 105, pretože § 80 ods. 2 Trestného poriadku nevyklučuje prepustenie na kauciu a iné záruky z dôvodu právnej kvalifikácie konania kladeného sťažovateľovi za vinu, ale podmieňuje posúdenie takejto jeho žiadosti existenciou výnimočných okolností prípadu, ktoré podľa najvyššieho súdu neboli prítomné.

63. Podľa názoru ústavného súdu ústavným súdom predostretá rozhodovacia prax nie je v rozpore so sťažovateľom označeným rozhodnutím ESĽP, pretože v jeho prípade bola zachovaná možnosť domáhať sa nahradenia väzby a táto možnosť bola podmienená s ohľadom na závažnosť stíhanej trestnej činnosti (k tomu pozri aj bod 61 nálezu) prítomnosťou výnimočných okolností veci. Úlohou ústavného súdu pri prieskume uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 bolo posúdenie spôsobu vysporiadania sa týmito okolnosťami, teda (i) zistenia, či boli prítomné takéto okolnosti v sťažovateľovej veci a (ii) či na nich najvyšší súd prihliadal a náležite sa s nimi vysporiadal.

64. Najvyšší súd v rámci svojej judikatúry (napr. uznesenie sp. zn. 1 Tost-š/12/2023 z 23. augusta 2023) judikoval právny názor, podľa ktorého „pod výnimočné okolnosti prípadu v zmysle § 80 ods. 2 Trestného poriadku a § 81 ods. 1 Trestného poriadku podradiť nielen okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu trestnej činnosti a osobné pomery páchatela, ale aj stav konania – procesný postup orgánov verejnej moci, v akom reálnom čase (aktuálnom pre konanie a rozhodnutie o väzbe obvineného) nachádza trestné konanie so všetkými jeho procesnými špecifikami, nevynímajúc tak prípadné vybočenie z riadneho, plynulého a prednostného postupu zo strany orgánov činných v trestnom konaní (splnenie týchto požiadaviek je totiž možné charakterizovať ako želanú, resp. bežnú situáciu prípadu – tzn. Trestného konania.“. Podľa najvyššieho súdu je výnimočnou okolnosťou taká okolnosť, ktorá nie je bežnou okolnosťou prípadu, pričom v predmetnom rozhodnutí za takúto okolnosť považoval najvyšší súd prietah pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby.

65. Ústavný súd v posudzovanej veci identifikoval tri výnimočné okolnosti veci, a to spoluprácu sťažovateľa s americkou agentúrou DEA, poskytnutie peňažnej záruky vo vysokej, resp. značnej výške a prietahy v konaní vo veci samej.

66. Čo sa týka spolupráce sťažovateľa s DEA, tak z písomného vyjadrenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, expositúry – Západ z 23. septembra 2024 vyplynulo, že 19. januára 2024 bol spísaný záznam policajtkou zo stretnutia z 18. januára 2024, ktoré sa uskutočnilo v priestoroch Veľvyslanectva Spojených štátov Amerických v Bratislave, ktorého sa zúčastnili dvaja pracovníci DEA zaradení na pobočke vo Viedni, ktorí potvrdili spoluprácu sťažovateľa s americkou agentúrou DEA, avšak mali výhrady k obsahovej hodnote ním poskytovaných informácií (napr. informácie o tovare v čase, keď už bol zaistený) a zároveň poukázali na to, že z podpísanej dohody s agentúrou vyplýva, že táto sťažovateľovi nezaručuje trestnoprávnu imunitu. Na podklade tohto stretnutia bol policajtkou 25. januára 2024 spracovaný podnet na realizáciu medzinárodnej právnej pomoci, ktorá bola zo strany úradu špeciálnej prokuratúry realizovaná 23. septembra 2024, a to do Spojených štátov amerických. Sťažovateľ vypovedal k svojej spolupráci s DEA podrobne

pri svojich výsluchoch 5. a 9. januára 2024, pričom relevancia ním tvrdených skutočností v skutkovej, ako aj právnej rovine sa v súčasnosti overuje zaslaním príslušného dožiadania v rámci medzinárodnej spolupráce, pričom ale už len zaslanie takéhoto dožiadania potvrdzuje určitú mieru relevantnosti ním uvádzaných skutočností. Pozitívne posúdenie tejto otázky dokonca otvára cestu spochybnenia dôvodnosti vedeného trestného stíhania, ktorá dôvodnosť s ohľadom na súčasné štádium vedeného trestného konania pred špecializovaným súdom (na podklade podanej obžaloby) sa potvrdila, a to v rovine vyššej miery pravdepodobnosti. To, že dosiaľ nie sú známe výsledky žiadanej medzinárodnej právnej spolupráce, nie je možné posudzovať v neprospech sťažovateľa, ale, naopak, v prospech nahradenia jeho väzby, pretože je dôvodnosť len preventívnej väzby (vzhľadom na to, že ústavný súd neaprobval dôvodnosť útekovvej väzby) oslabovaná predmetnou výnimočnou okolnosťou (aj v nadväznosti na už uplynulý čas väzby) majúcou potenciál skutkového dopadu aj na samotnú dôvodnosť vedeného trestného stíhania.

67. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 232/2024-22 zo 16. mája 2024 [taktiež pri obzvlášť závažnom zločine podľa § 172 ods. 4 písm. c) a ods. 6 písm. d) Trestného zákona] k ponúkanej peňažnej záruke „v relatívne vysokej sume“ (v danom prípade v sume 30 000 eur) judikoval, že „Pri ponúknutí peňažnej záruky v relatívne vysokej sume je potrebné vysporiadať sa s osobnými, rodinnými, majetkovými a sociálnymi pomermi obvineného, osoby poskytujúcej záruku, ako aj vplyvom osoby poskytujúcej záruku na osobný a rodinný život sťažovateľa. To krajský súd celkom opomenul. Vzhľadom na to, že väzobné stíhanie je krajným prostriedkom, je potrebné pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby uprednostniť rozumné alternatívy nahradzujúce väzbu (III. ÚS 523/2021, bod 27, III. ÚS 520/2021, bod 14). Preskúvanie dôvodnosti trvania väzby v pravidelných intervaloch nie je samoúčelné, pričom s narastajúcou dĺžkou trestného konania všeobecný súd musí dôslednejšie preskúmať nielen väzobné dôvody, ale aj možnosti nahradenia väzby.“. Peňažná záruka ako jeden z alternatívnych prostriedkov nahradenia väzby je na rozdiel od ostatných prostriedkov nahradenia väzby tvorená dvomi zložkami. Prvú zložku tvorí jej samotná povaha ako prostriedku nahradenia väzby. Druhú zložku tvorí jej konkrétna peňažná výška, ktorá je spojená s procesnou iniciatívou či už obvineného, alebo osôb oprávnených konať v jeho prospech na jej poskytnutie. Je povinnosťou všeobecného súdu za situácie poskytnutia peňažnej záruky v nie bežnej výške vysporiadať sa nielen s povahou tohto prostriedku nahradenia väzby, ale aj s jej konkrétne poskytovanou výškou, a v prípade jej odmietnutia určiť jej pre súd akceptovateľnú výšku s ohľadom na konkrétne okolnosti veci, ako je závažnosť stíhanej trestnej činnosti, osobné, rodinné, majetkové a sociálne pomery obvineného a osoby poskytujúcej záruku, ako aj vplyv osoby poskytujúcej záruku na osobný a rodinný život obvineného.

68. K priesťahom vo veci samej sa ústavný súd vyjadril v predošlej časti svojho rozhodnutia (body 45 až 47), pričom na ne aj napriek formálnemu nedostatku konania prihliadol, keďže (i) rozhodovanie o predĺžení lehoty trvania väzby má povahu oficiálneho konania a (ii) len pre nesplnenie procesnej podmienky konania nemohol ústavný súd pristúpiť k vysloveniu porušenia práv sťažovateľa aj vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 9. januára 2024.

69. Najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 väzbu sťažovateľa nenahradil ponúkanými prostriedkami, pretože ich vzhľadom na charakter a rozsah stíhanej trestnej činnosti považoval za „logicky nedostatočné a neprijateľné“ a väzba sťažovateľa je

podľa najvyššieho súdu „aj v tomto štádiu trestného stíhania z už zhora uvedených dôvodov a v súlade so zásadou proporcionality stále adekvátnym zabezpečovacím opatrením“.

70. Najvyšší súd sa neadresným a všeobecným spôsobom vysporiadal s prostriedkami nahradenia väzby sťažovateľa, nereflektoval konkrétne okolnosti prípadu, čím tak rezignoval na plnenie svojich zákonných povinností, keďže z ustanovení Trestného poriadku priamo vyplýva povinnosť všeobecných súdov skúmať, či je v prípade dôvodnosti väzby možné väzbu nahradiť alternatívnymi prostriedkami (III. ÚS 523/2021, bod 26, III. ÚS 520/2021, bod 14). Pri náhrade väzby ide vo svojej podstate skôr o obmedzenie osobnej slobody (prípadne ďalších práv a slobôd) viazaných na určité miesto, priestor, osoby, činnosti alebo veci (IV. ÚS 529/2021, bod 10). Najvyšší súd neprezentoval žiadnu adresnú úvahu k možnému pôsobeniu sťažovateľa ako agenta D.E.A., ktorej dôvodnosť minimálne v rovine určitej pravdepodobnosti vyplýva aj z úkonov vyšetrovatelky na Veľvyslanectve Spojených štátov amerických vo Viedni a zaslaného medzinárodného dožiadania. Ústavný súd túto okolnosť ani nepotvrďuje, ani nevyvracia, iba konštatuje, že na ňu chýba relevantná odpoveď. Ďalšou výnimočnou okolnosťou prípadu je poskytnutie peňažnej kaucie v nie bežnej výške, pričom z repliky sťažovateľa vyplýva, že je ochotný/schopný poskytnúť peňažnú kauciu aj v dvojnásobnej výške. Bude teda povinnosťou najvyššieho súdu vyjadriť sa, avšak nie vo všeobecnej, ale v konkrétnej rovine, prečo nepovažuje dosiaľ zloženú výšku peňažnej kaucie za dostatočnú, ako aj k tomu, aká výška peňažnej kaucie by bola už akceptovateľná, a to aj s ohľadom na prezentované judikatúrne východiská ESĽP (bod 63) a nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 232/2024-22 zo 16. mája 2024 (bod 12). Najvyšší súd sa bude musieť adresným spôsobom vysporiadať aj k ústavným súdom zisteným priet'ahom vo veci samej (body 45 až 47) ako k tretej výnimočnej okolnosti prípadu (aj s ohľadom na vlastnú rozhodovaciu prax sp. zn. 1 Tost-š/12/2023 z 23. augusta 2023). Konkrétne námietka dôležitá pre rozhodnutie vo veci nesmie zostať bez náležitej odpovede (Nechiporuk a Yonkalo proti Ukrajine z 21. 4. 2011, sťažnosť č. 42310/04, bod 280, S.C.IMH Suceava S.R.L. proti Rumunsku z 29. 10. 2013, sťažnosť č. 24935/04, bod 40).

71. Pokiaľ ide o dôvodnosť väzby, ústavný súd podotýka, že s postupujúcim väzobným stíhaním je nevyhnutné, aby sa dôkazná situácia svedčiaca v prospech podozrenia zo spáchania stíhaného trestného činu neoslabovala (IV. ÚS 124/03, III. ÚS 582/2021, IV. ÚS 541/2021), ale aby sa potvrdzovala, či dokonca zosilňovala. Takýto progres bol zaznamenaný s ohľadom na dané štádium vedeného trestného konania (podanie obžaloby 23. apríla 2024 a konanie pred špecializovaným súdom).

72. Ústavný súd si plne uvedomuje a pridrižiava sa ustálenej judikatúry, podľa ktorej vo fáze rozhodovania o väzbe nemá dochádzať k vyhodnocovaniu dôkaznej situácie tak ako pri rozhodovaní vo veci samej. Všeobecný súd sa pri rozhodovaní o väzbe nezameriava na hodnotenie dôkazov spôsobom upraveným v § 2 ods. 12 Trestného poriadku (I. ÚS 364/2021, II. ÚS 115/2016, II. ÚS 24/2020, I. ÚS 552/2020). Uvedené však všeobecné súdy nezabavuje povinnosti verifikovať predovšetkým dôkazy, na ktorých je obvinenie, a v dôsledku toho i väzobné stíhanie, postavené, a to predovšetkým vtedy, keď ho na to nabáda relevantná sťažnostná apológia väzobne stíhanej osoby. V naznačenom smere je žiaduce zdôrazniť, že kľúčovým dôkazom vykonaným v prípravnom konaní proti sťažovateľovi je predovšetkým výpoveď bývalého spoluobvineného [REDAKOVANÉ] ako kajúcnika s možnými rizikami z toho plynúcimi (IV. ÚS 14/2019, bod 41, bod 55, IV. ÚS 156/2022, bod 34, Erik Adamčo proti Slovenskej republike z 1. 6. 2023) a táto

skutočnosť nadobúda na svojej relevancii v okolnostiach väzobného stíhania sťažovateľa, pretože bývalý spoluobvinený bol uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 15Tp/12/2022 z 29. mája 2023 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1Tost-š/6/2023 z 5. júna 2023 z dôvodu svojej spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní (ako kajúcnik) prepustený na slobodu, čo bolo vyhodnotené ako výnimočná okolnosť prípadu a dôvod na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku, za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení vrátane nariadenia kontroly technickými prostriedkami na určenie polohy podľa § 6 zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 78/2015 Z. z.“). Najvyšší súd odôvodnil svoje závery konštatovaním, že „u menovaného naďalej pretrváva v určitej miere dôvodná obava, že sa bude správať niektorým zo spôsobov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), príp. písm. c) Trestného poriadku, avšak táto bola konkrétnymi krokmi obvineného a OČTK v priebehu prirodzeného vývoja predmetného trestného konania zoslabená na úroveň umožňujúcu konštatovať dôvodnosť náhrady väzby obvineného, u ktorého možno zreteľne badať zásadný mentálny posun vo vzťahu k trestnej činnosti, z ktorej spáchania je dôvodne podozrivý“. Z uvedeného je teda zrejmé, že výnimočnou okolnosťou pri bývalom spoluobvinenom [REDAKOVANÉ] bol jeho zmenený postoj ku vlastnej stíhanej trestnej činnosti a aj napriek tomu, že je dôkazne verifikovaný ako hlava medzinárodnej zločineckej skupiny pôsobiacej na území Slovenskej republiky (nie len jej člen) s medzinárodnými zločineckými kontaktmi, tak bol postačujúci pre nahradenie väzby len dohľad probačného úradníka za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení vrátane nariadenia kontroly technickými prostriedkami na určenie polohy podľa § 6 zákona č. 78/2015 Z. z.

73. Ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 361/2022 z 25. augusta 2022 podrobil kritike názorovú líniu všeobecných súdov (Krajský súd v Nitre č. k. 1Tpo/27/2022-84 zo 7. apríla 2022), ktoré vzhladli dôvod väzby aj (rozumej aj vo význame nielen) v nekritickom postoji obvineného k vlastnej stíhanej trestnej činnosti so záverom, že „Ak by ústavný súd doviedol posolstvo myšlienky všeobecného súdnictva do dôsledkov, nahradenie väzby by nebolo možné v žiadnej veci, v ktorej obvinený popiera vinu.“. V nadväznosti na prezentovanú úvahu v prípade sťažovateľa nepostačovalo na nahradenie väzby niekoľko kumulatívne ponúkaných prostriedkov (vrátane zohľadnenia výnimočných okolností prípadu) za skutkovej situácie, že je identifikovaný (dosiaľ dôkazne verifikovaný) len ako člen medzinárodnej zločineckej skupiny, nie ako jej hlava (vrcholový predstaviteľ) a sťažovateľovo členstvo v tejto skupine je/má byť dôkazne verifikované predovšetkým výpoveďou bývalého spoluobvineného [REDAKOVANÉ] ako hlavy medzinárodnej zločineckej skupiny. Čím dôkladnejšia a podrobnejšia je argumentácia účastníka konania, tým dôkladnejšia musí byť aj argumentácia súdu, ktorou predložené argumenty spochybňuje alebo vyvracia. (Ústava Slovenskej republiky, Teória a prax, Doc. JUDr. Ján Drgonec, DrSc., 2015, C.H.BECK, s. 865). Bude teda povinnosťou najvyššieho súdu pri opätovnom posúdení podmienok nahradenia väzby vysporiadať sa aj s predostretou názorovou optikou ústavného súdu a poskytnúť na ňu adresne ciele argumentáciu. Len náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia slúži na preukázanie, že tvrdenia strán v konaní boli skutočne zohľadnené, a takto prispieva k lepšiemu prijatiu konečného rozhodnutia nielen účastníkmi konania, ale aj verejnosťou (Suominen proti Fínsku z 1. 7. 2003, sťažnosť č. 37801/97, bod 37).

74. Ústavný súd už v náleze č. k. II. ÚS 67/2013-41 z 5. júna 2013 exaktne stanovil povinnosť súdu predovšetkým odôvodniť, či a do akej miery ponechanie obvineného na slobode zvyšuje riziko naplnenia konania, ktoré zakladá niektorý z väzobných dôvodov, a či intenzita zásahu do osobnej slobody obvineného v podobe uvalenia väzby nie je zjavne neprimeraná k miere zvýšenia uvedeného rizika, o to viac, ak je osobná sloboda (v najširšom slova zmysle) jednou z najvyšších hodnôt v hodnotovom rebríčku jednotlivca aj štátu (porov. čl. 12 ods. 1 a čl. 17 ods. 1 ústavy). V nadväznosti na to potom „Potom ale treba i uloženie viacerých povinností a obmedzení, ktoré môžu predstavovať pre obvineného určitý zásah do niektorých aspektov jeho osobnej slobody, prípadne do iných jeho práv, považovať za miernejšie a primeranejšie než úplné zbavenie osobnej slobody v podobe väzby. V dôsledku toho musí rozhodnutie súdu o väzbe vykonať určitý test proporcionality väzby (opísaný v predošlých vetách) minimálne z pohľadu argumentov uplatnených obvineným.“.

75. V dôsledku tohto záveru tak najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

VI.

Zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

76. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

77. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

78. Vzhľadom na záver o porušení základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

79. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

80. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

VII.

Príkaz prepustiť z väzby

81. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu, aby ho prepustil z väzby na slobodu.

82. K uvedenému návrhu sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že príkaz na prepustenie z väzby na slobodu predstavuje výnimočné opatrenie určené pre špecifické a ojedinelé prípady porušenia práv sťažovateľov. O jeden druh takýchto prípadov pôjde, ak sa zrušením napádaného rozhodnutia stráca ústavný titul na držanie vo väzbe – napr. v situácii, keď sa napadnutým rozhodnutím rozhodlo o predĺžení väzby (III. ÚS 128/05, III. ÚS 84/06), alebo ak ide o opätovné porušenie práv obvineného vo väzbe (III. ÚS 295/05, III. ÚS 79/02), prípadne, celkom výnimočne, ak sa „súdne rozhodnutie opiera o dôvod väzby, ktorý v danom čase nemôže existovať“ (III. ÚS 33/2021). Taktiež by jedným z takýchto výnimočných prípadov mohla byť situácia, keď by ústavný súd dospel k záveru o celkom zjavnej neexistencii „dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu“ v konkrétnom prípade, a teda by bola spochybnená samotná dôvodnosť trestného stíhania, v rámci ktorého bola väzba uvalená (I. ÚS 200/2021, II. ÚS 170/2022).

83. Žiadna z uvedených situácií v posudzovanej veci nenastala, a preto ústavný súd návrhu sťažovateľa na prepustenie z väzby nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VIII.

Primerané finančné zadost'učinenie

84. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

85. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadost'učinenia 50 000 eur, ktoré považuje za potrebné na dovŕšenie ochrany svojich práv.

86. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým vtedy, keď porušenie základného práva alebo slobody už nie je možné napraviť zrušením rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, III. ÚS 523/2021). Vzhľadom na zrušenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4Tostš/20/2023 z 13. marca 2024 a vrátenia veci na ďalšie konanie ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 50 000 eur nevyhovel (bod 4 nálezu).

IX.

Trovy konania

87. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

88. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

89. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

90. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom, pozostávajúce z odmeny advokáta z 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu a replika k vyjadreniam najvyššieho súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky). Tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 vo výške 1 070,94 eur. Túto sumu bolo vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, potrebné navýšiť o túto daň na 1 285,13 eur (bod 3 výroku nálezu).

91. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

92. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu